

**Dissertatio medica inauguralis de arthritidis natura et prophylaxi ... /
[Robert Stewart].**

Contributors

Stewart, Robert, active 1771-1803.
University of Edinburgh.

Publication/Creation

Edinburgi : Balfour, Auld, et Smellie, 1771.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/azqw764d>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

49826/P

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE

ARTHRITIDIS NATURA ET
PROPHYLAXI.

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.
ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ Decreto,

PRO GRADU DOCTORIS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

ROBERTUS STEWART
BRITANNUS.

Phys.-Med. Soc. Edin. Sod. Hon.

Ad diem 12 Septembris, hora locoque solitis

*For my part, when I behold a fashionable Table, set out
in all its Magnificence, I fancy that I see Gouts, &c.
lying in Ambuscade among the Dishes.* ADDISON.

EDINBURGI:
Apud BALFOUR, AULD, et SMELLIE,
Academiae Typographos.
M, DCC, LXXI.

*Ma a tali sensuali nemici della ragione, et amici del
senso, sta bene, se mentre procurano di satiare ogni lor
gusto et appetito, incorrono in travagliose infermita,
et bene spesso avanti tempo s'incontrano nella morte.*

CORNARO.

316869

JOANNI GREGORIO, M. D.

Viro

Artis propriae Peritia atque Literis ornato,

Ob Morum Suavitatem dilecto,

Ob Probitatem honorato,

Has Studiorum Primitias qualescunque,

Cum propter Praecepta et Consilia,

Tum propter Amicitiam

Qua se dignatus est,

Grati animi Testimonium

Voluit

A U C T O R.

To Dr John Legerwood
from his friend & hum^{ble} Servt
The Author

DISSERTATIO MEDICA

I N A U G U R A L I S,

D E

ARTHRITIDIS NATURA ET PROPHYLAXI.

U N I C U I Q U E naturam quam levissime perlustranti, constabit Omnipotentis Conditoris justitia summa ac aequalitas, mundo in gubernando, felicitateque apud creaturas suas dispertienda; vel, in verbis Sydenhami, “ Quam parum iniqua sit omnium parens ac arbitra, quam partibus non studeat; cum eos, quibus alicubi deficit, alio aliquo bonorum genere cumulatus ditare soleat; profusorem vero erga alios munificentiam aequa malorum parte admista, diluat et contemperet; adeo ut ubique gentium rata sit lex et inviolabilis, nullum hominem vel ex omni parte beatum, vel per omnia miserum

A

ac

ac calamitosum posse inveniri; singulos autem utramque experiri fortem; quae boni atque mali contemperatio fragilitati nostrae et mortalitati ita propriae, nobis fortasse apprime conducit.” Hoc modo alii parce atque dūriter vivunt, sanitate tamen fruuntur optima; alii quidem affluunt divitiis, et morbis discruciantur dirissimis; inter quos locum non forsitan secundum sibi arrogat arthritis. Quis enim nescire potest, arthritidem, (de cujus natura et prophylaxi, pauca jam proponenda sunt, ut, legibus hujus Almae Academiae obsecundando, nobis exsolvatur officium), morbum esse apud divites in luxum atque voluptatem immerfos omnino grassantem; quin etiam ejus natura atque sanatione adeo admodum difficilis est, ut apud medicos quasi medicinam aegre admittens semper spectaretur. Quid igitur penes nos est? Certe haud multum; sed verbis utamur Horatii:

Est quodam prodire tenus, si non datur ultra;
Virtus est vitium fugere; et sapientia prima,
Stultitia caruisse.

Si denique frustra fuerit propositum, Praeceptores meos honoratissimos, quibus nunc gratias

gratias ex ^animo debitas ago, et quos ob beneficia tam insigniter in me collata in memoria usque habebo, mihi veniam daturus, spero, quippe quod vires nostrae ad rem adeo arduam omnino ineptae sunt.

HISTORIAM morbi et diagnosin in hujusmodi dissertationibus primo tradere, in consuetudinem venit; hoc vero limites minime finunt, et fat esto, Sydenhamum, Musgravi-um, aliosque, praecipue vero Bostock, in tentamine medico inaugurali de Arthritide, Edinburgi 1769, hanc illamque fusius tractasse: Nobis tantum in animo est,

I. CAUSAM proximam investigare.

1. MATERIEM morbidam refellere.

2. DOCTRINAM aliam stabilire.

a CAUSIS arthritidis occasionalibus.

b SYMPTOMATIS arthriticis.

II. DIFFICULTATES unam vel alteram praecipuas remove.

III. INDICATIONES ex causa proxima subortas prophylacticas proponere.

I. CULLENUS noster celeberrimus, qui de medicis, philosophis, et omnibus, tam bene meretur,

meretur, et cui et Gregorio nunquam nimis carius habendo, quam plurima de re medica lubentissime accepta referimus, arthritidis definitionem in medium protulit sequentem.

“ * MORBUS *est* sine causa externa evidente, sed praeceunte plerumque ventriculi affectione insolita; pyrexia; dolor ad articulum, et plerumque pedis pollici, certe pedum et manuum juncturis potissimum infestus; per intervalla revertens, et saepe cum ventriculi et internarum partium affectionibus alternans.”

IN ordine phlegmasiarum classis pyrexiae, arthritis stat genus; quam recte haud faciam, ut dicam; hoc postea forsitan apparebit; et nolumus sane, si etiam adessent vires, nosologorum definitiones carpere, non nescius, quanta cum iustitia omnes, qui nosologiae methodicae difficultates norunt, nobis objiciant recriminando, “ carpere vel noli, nostra vel ede tua;” utcunque non nostrum est non animadvertere, Sauvagesium, Linnaeum, et Vogelium, arthritidi, uti phlegmasiae, locum prorsus recusare, etsi symptomata hujusce omnia in arthritide inflammatoria, de qua
definitiones

* Cullen. Synopsis Nosol. Method. p. 265.

definitiones eorum solummodo trahuntur, nunquam non adfunt.

OMNIBUS fere notum est, quam maxime materiae morbidae opinio generalis in Europa valuit. Omnes quasi morbos ex hac pendere medici existimabant; qui tamen in Nostra Academia florente medicinae studio aliquamdiu inhaeserunt, illos theoriam hanc semper admittere, nequaquam verisimile est. Pathologia apud nos diversam omnino induit larvam, morbosque quam plurimos ex aliis, quam lentore, tenuitate, vel acrimonia cujuscunque generis, causis oriri didicimus; quae autem doctrina Europam pervadere minime videtur. Pathologiam enim humoralem, medici non pauci manibus pedibusque adhuc amplectuntur. Mirum! quod in hypothesein tam saepe vagam ruerent doctissimi praecipites. Hic etiam, ut condiscipulos meos congratularemur, animus me fert. Pro nobis ipsis semper cogitemus; nec cujusvis opinioni prius suffragemur volentes, quam eandem perscrutatam, ex veritate, absit auctoritas, pendere comprobaverimus: Sic pergite et valete!

SED

SED ad rem: Opinio apud medicos nulla fuit pervulgatior, quam quae arthritidem ex qua^{dam} materia morbifica in systemate producta, et exinde phaenomena excitante, conasci ponit. Unica tantum exceptio cujus reminiscor, apud Stahlium ~~Holmannum~~ invenienda fit. * Stahlius etenim totius systematis morbum ex motuum statu, et ne ex materia quacunque ortam, arthritidem constituit.

Hic fortasse haud alienum sit de morbis fluidorum in genere proferre aliquid, ut magis elucescat nostra ratiocinatio.

MORBI humorum in duos classes a Gaubio dispartuntur, viz. 1. Morbos cohaerentiae in humoribus. 2. Morbos humorum relativos, ut humores corporis humani, vel in seipsis seorsim, vel comparate ad partes firmas, quibus continentur, spectari possunt. Ad nostrum institutum solum dicenda requiruntur pauca de classe Gaubii prima, morbis cohaerentiae in humoribus, qui causa arthritidis diversimode statuebantur, ut spissitudinem vel lentorem, et tenuitatem ex aqua vel acritate provenientes, aspiciunt.

PRIMO,

* Stahl, Theor. medic. vera, art. 3. de doloribus spasticis arthritico-podagricis.

PRIMO, observandum venit, de morbis fluidorum vix quicquid bene intelligi; chemiam, quae ad fermentationem et mixturam illorum spectat, nos adhuc admodum latere fatendum est; et Gaubius quandam doctrinam chemicam admittit quam haud intelligo. Ut-
cunque, parum est momenti medicorum ignorantia; nam quamquam fluida morbosa interdum fieri, ne quidem denegare possumus, eo usque tamen ut morbi frequentiores producantur, haud concedimus; et cum Gaubio facile consentitur, si, pro “nisi laesis demum solidis,” dixerit, “nisi laesis viribus motricibus, in morbum erumpunt fluidorum affectus.” Quicumque fluida toties peccasse, quoties solida putat, hallucinatur saepissime, in errorem seductus rebus fallacissimis; potissimumque si iudicium deducatur ab ingestorum vel egestorum facie, quae vix ullum, ex quo aequè decernere possumus, signum praebet; ingesta enim diffunduntur, mutantur, et ejiciuntur; et fluida secreta per organa secretoria producuntur, nec forte in sanguine ipso existerant. Praeterquam cognitum est, causas fibras motrices glandularum afficientes, illa quae fecernuntur variare. Hinc difficile est

est dictu effectum adesse, quoniam causa aderat.

SANGUIS ex tribus partibus constat, sero nempe, lymp̃ha coagulabili, et globulis rubris, quae inter se diffunduntur, habentque suum a natura constitutum modum, a quo si deflectunt, morbus imminet. Sero fluiditas, lymp̃hae consistentia, debetur; exinde cohaerentiae inter particulas humorum, prout magis abundat lymp̃ha, vel serum, duo dantur vitia, excessus ac defectus. Hic tenuitas, ille spissitudo seu lentor, dicitur; de quibus pauca in ordine.

LOQUITUR primo Gaubius de spissitudine, quam in tria genera dividit. Primum ponit defectum aquae, vel ex paucitate magis fluidi humoris, prae minus fluido, pendet. Jam nos accingamus, causas, quas censet tale efficere, ad examen revocare. Ecce verba illius: "Potius parcior, excretionēs lymphaticae, i. e. *serosae*, auctiores, dissipatio humidi per motum, calorem, &c. absorptio aut restagnatio ejusdem a crassamento separati, id malum producunt." Vix denegandum est, haec posse spissitudinem proferre; expendamus verum, quousque valeant. Fluoris conditio mutationes per-

perpetim patitur, haud tamen morbidæ censendæ sunt; nam, ex quantitate fluidorum deglutita, uberius vel parcius fiunt secretiones; quapropter quæ continent vasa eundem conservant statum. Itidem, si detur fluidorum conditio, aquosorum abstractio quidquam valere videatur; attamen, nonne inveniamus, oeconomiam humani corporis ita in æquipondio poni, ut una secretio minime augeri possit, nisi altera imminuatur; perspiratione, v. g. uberiore existente, urinae copia halitusque pulmonalis minuuntur, et mutuam inter se præstant vicem excretiones serosæ. Singularem itaque adesse constitutionem oportet, scilicet omnes secretiones quæ fluidissima e corpore asportant adaugeri, antequam spissitudo morbosa inducatur. Motus calorque, procul dubio, aquosa dissipant; veruntamen, nonne inter se conjunguntur variae fluidorum partes, lymp̃ha coagulabilis, nempe, quæ sanguini spissitatem tribuit, cum sero conjungitur, adeo ut vix existimandum sit, aquae portionem præter naturam abstrahi posse, nisi simul abstrahatur pars lymphæ coagulabilis? Porro etiam, si concedatur motum caloremque

tenuissima dissipare, numne valeant spissa reddere tenuiora?

2. GAUBIUS pergit loqui de duobus aliis generibus spissitudinis. Paragr. 283. "Nascitur et iners gluten in humoribus, cum crassamenti pars mucosa ultra modum increfcit: Haec aquae amans, hujus quoque abundantem copiam imbibere ac inviscare potest; unde species haec tenacitatis, a priori diversissima, ortum habet ex alimentis glutinosis, coctione debiliore, circuitu humorum languente, intermisso motu animali, frigore, retentis excrementis mucosis."

MUCUM in sanguine adesse, nullum experimentum probat. Et, quia glutinosa assumantur, haud aequum est concludere, in sanguinem pro isthac ratione ire.

3. QUOD attinet ad tertium spissitudinis genus, Paragr. 284. "Crassamentum porro superpondio suae terrae, in qua vis cohaesionis maxima, laborare potest, atque hinc tenacitas nasci pessima, sicubi, et aquae defectus, ut fieri assolet, accesserit. Discrepat autem hoc vitium pro vario terrae cum materie salina et oleosa connubio. Acor inhaerens stipticum producit concrementum, quo vel aquosus etiam latex solidescit. Pingui obvoluta terra pi-

ccam

ceam in amurcam abit, quae, resinae in modum, aquam respuens, tenacissime vasis adhaeret aegre abstergenda. Terrestria, dura, sicca, austera, adstringentia, farinosa non fermentata, glutinosa pingua, coagulantia, refrigerantia, stupefacientia, titulo cibi, potus, medicamenti, veneni ingesta, materiem dant, cui si junguntur," &c. Nec amurcam, nec chemiam Gaubii intelligo; et hypotheticas esse probabile est.

ITAQUE lentorem scholae Boerhaavianaee tam famosum incerto fundamento inniti liquet.

ILLUD, quod ad tenuitatem attinet, in duo genera dividit, in aquosam scilicet et salinam, 287. Paragr. "Prima, eaque simplicissima, species aquosa dici potest, cum ortum debeat aquae humores inundanti, qua reliqua principia nimis soluta et diffusa in moleculas justo minores, laxius cohaerentes, tenuantur. Sequitur, abusum aquosorum, maxime calidorum, vitam desidem in aere humido," &c.

AQUOSA tenuitas rariore est certe, quam plerisque visum fuit; aequae enim ferme arduum est, aquam in vasis corporis humani sistere, ac imbrem in cribro gerere. Effluit per excretoria tam celeriter quam ingeritur; nec explicanda

canda est haec tenuitas aquosa, nisi omnes excretiones serosae, sicut urina, perspiratio, eodem tempore deficiunt. At, num unquam hoc accidisset? Profecto rarissime accidere potest; alius excretionis imminutae munere fungitur alia adaucta. Verosimile videatur, aquosorum magnam vim hydropem efficere posse e vasis in corporis cava effluendo: Et hoc raro evenire credo; temulenti enim non semper hydrope corripiuntur; et complures largissime de aquis mineralibus epotant impunes.

ERGO, etsi tenuitatem aquosam denegare impossibile sit, nihilominus rarissime occurrenda est.

ALTERA tenuitatis species certius obtinet; sanguinis circulatio quodammodo facit, ut fluida tenuiora salinaque evadant. Et cognitum est, hanc fluidorum diathesin variis causis majorem reddi posse. Tenuitas salina patescit, ut in scorbuto*, et ex alimentorum et egestorum conditione, quae sale scatent. Ex quo haec tenuitas salina maxime constat, quaefilio est, quam forsitan verbis exsequi non possumus.

* Lind on the scurvey.

possumus. Multa de acrimonia fluidorum oleosa, et de salina et terrea, locuti sunt medici: Ex his tamen salina tantum bene cognoscitur; et de hac pauca dicemus, quatenus invaleat. Gaubius hanc rem scite tractavit, notando, acrimoniam externam vix unquam posse morbos creare; quia illius effectibus obsistit natura: "Corpus qua ostiis porisque patens introitum alienis concedit, janitore sensu custoditur, qui ab appulsu acri irritatus motus ciet, quorum efficacia constrictis viis hostilis materies excludatur, aut aliquo usque admissa rejiciatur, saltem diluta ac obtusa ut-
cunque mitescat. Apposite insuper dixit, cibos potusque, quos homini in alimentum destinavit natura, blandos esse, mites, nec emimente quodam acrimoniae gradu pollere."

LINGUA facultate acrida distinguendi potitur; stomachus tantam sensibilitatem habet, ut saepissime talia rejiciat; quum autem in ventriculo maneant, ibi fermentationem patiuntur, quae vel indolem eorum commutet, vel faciat ut cum aliis misceantur et obvolvuntur. Cum ad intestina perveniunt, vel eliminantur statim, vel quodammodo diffunduntur, involvuntur, vel neutralia fiunt; et cum
fluida

fluida intrant, se ad aquosa adjungunt, et quoddam excretorium stimulant, quo ex systemate ejiciantur.

Ex his itaque colligendum est, acrimoniam hactenus in pathologia nimis late dominari; etsi ne abnuendum est, acrimoniam invitis naturae conaminibus irrepere interdum, morbosque praebere, ut in variolis, rubeolis, aliisque, ex contagione provenientiibus; de natura ejus utcunque nihil scimus; vel de specificis quibus superetur; et tantum in potestate nobis est, febrem temperare.

SED, ut ad propositum revertamur. Arthritidem ex materia morbifica originem ducere, pervulgo, ut supra dictum fuit, opinantur medici; praeterquam autem quod rarior est haec causa morborum, et etiam, cum existit, de ejus natura sanationeque parum omnino novimus, quin motuum statum temperare; in praesenti, contra hanc materiae morbificae opinionem, objectiones generales extant sequentes.

I. THEORIA haec fallax et hypothetica est. Nemo per ullam sanguinis excretionumque analysin, quatenus scio, talem materiem revera existere, hactenus ostendere potuit.

Hanc

Hanc rem ad amussim perscrutari, nequaquam necesse est. Nam futilem esse ab iis, qui eam amplexi sunt, inter se minime convenientibus, clare constat. Alter mucilaginem, alter vero salinam acidam, alkalinam, neutramve, &c. pro ejusdem causa agnoscit. Sydenhamus calorem putrescentem, et acrimoniam; Boerhaavius denique ipse, liquidi nervos irrigantis acrimoniam, seu lentorem nimium, eam statuere voluit. Hae igitur opiniones diversae atque contrariae e necessario corruunt.

UNA tamen opinio, materiem scilicet esse terrenam, magnopere viguit; et profecto, concretiones articulorum cretaceae, istius veritatem confirmare videntur; ex quibus hypothesein stabilitam esse, probabilius est. Sed, si materia quaedam terrena interdum juxta articulos conspici possit, nequaquam in morbi initio, et saepissime nunquam omnino, accidit. Ne unus quidem inter viginti concretionibus hisce podagricis forsitan laborat. Quando morbus aliquo tempore duraverit, solummodo tunc adparent; et mali haud causa, aut effectus prorsus, videntur: Ad quod comprobandum Stahlius enititur*.

2. SI materia istiusmodi etiam concedatur,

* Stahl thesa. med. p. 1. c. 1. §. 1.

tur, eam nequidem phaenomena enodare posse, asserimus. Quo fit ad articulos determinatio? Quonam exponi possit absorptio tam repentina? Unaquaeque oeconomiae analogia animalis, pro tali materiae translatione subita, qualis a pedis pollice ad ventriculum usque obtinet, rationem expromere, omnino inops est. Ex uno pedis digito ad pedis diversi alterum mira velocitate transit, et eodem brevi intervallo ad sedem pristinam denuo se confert. Anne ullum commercium, unde hoc factum exponamus, eousque adparuit? Certe nullum.

3. NEQUE profecto ex materiae morbificae depositione exponi possunt vehementes ii paroxysmi ab animi pathematibus subito exorsi, quae adeo non humores extrorsum cogant, ut vim vitalem quam clarissime minuunt.

4. QUIN et arthritis iis ipsis pathematibus saepius subito sanatur, quae, ad horum sententiam, materiem morbificam exteriora versus propellere, ac paroxysmum excitare, magis quam tollere, debent.

AD hanc doctrinam defendendam, omnia argumenta adhuc adducta refellere in promptu est. Sat sit dicere, quod ea in genere errore,

re, ex pathologia humorali defumpto, penitus innituntur, unde dolor omnis, acrimoniae, omnisque tumor lentori, vasa obstruenti afflig-nati sunt.

II. ALTERIUS doctrinae lineas exteriores, quas, ut speramus, facta suffulciunt, et per quas pleraque symptomata explicari possunt, tradere jam properamus. Causam proximam arthritidis, systematis esse atoniam, nobis in voto est hic demonstrare; etiam si haud in manu sit, argumenta adeo luculenter ut velimus tractare, nec omnia, quae objicienda sint, prorsus summove.

QUANDO quidem phaenomena arthritidis contra materiem morbificam fortius contendunt, tametsi hypothesis ipsa ex talibus ortum suum duxerit; e necessario nunc inquirendum est, num motuum status quidam, arthritidi adeo solennes, quippe qui ab una ad alteram corporis partem maxime remotam transferri possint, ut ex observatione hodierna docemur, ad nodum solvendum sufficiant. Prius vero quam ulterius progrediamur, quaedam propositiones sunt praemittendae.

I. ARTHRITIS totius systematis morbus est, qui ex constitutione vel temperamento origi-

nem suam penitus assumit, et systema nervosum maxime adoritur.

MORBI vel universales vel locales plus minusve sunt ; alii sunt prorsus locales, alii forsitan aequae universales. Apud morbos universales discernimus quatenus suae causae externae in ullo, vel tantum in systemate praedisposito, eisdem excitare queunt ; e. g. Rheumatismus pro causa sua habet frigus acceptum, et forsitan cuivis induci potest. Aliter in arthritide res se habet ; ejus enim causae in praedispositos solummodo agunt. Alii morbi praecipue et quasi unice systema sanguiferum afficiunt ; alii vero sensus motusque organa, parum cum circulatione connexa, aggrediuntur ; quo differentia pyrexias inter et neuroses facile patet. Morbi praeterea sunt qui, quamvis systematis nervosi partibus cum sanguifero conjunctis infesti, diu tamen in systemate nervoso prius latent quam in sanguifero sese manifestiores reddant ; quo in conspectu ut arthritis lustraretur velimus. Unde sedes sua nosologica inter Pyrexias Neurosesque quodammodo ponenda ; ideoque aliquatenus morbus generis nervosi nuncupanda sit ; et quamvis arthritis quoad symptomata vehementissi-

ma

ma ad Pyrexias pertinet; si vero eam in corpore longo pro tempore latere consideremus, praefertim in ea S. N. parte, qui cum S. S. minus connectitur, absque inflammatione statim ac necessario, vel aliquando nunquam omnino, conflagrante; si denique reputemus, signa inflammatoria, quando re vera ardent, sicuti cordis arteriarumque actionem in febribus auctam, auxilia ab natura, ut aegri salutem recuperent, accensa esse; si haec omnia rite, inquam, notentur, arthritidem in classe, cui nomen est Neuroses, collocare, in proclivi essemus.

ARTHRITIDEM morbum esse universalem, ex temperamento originem suam penitus assumere, et S. N. maxime adoriri, antea praefati sumus. Primam propositionis partem, morbum nempe habitus totius vel universalem esse, nemo mea sententia inficias ibit. Liquido enim constat, inter morborum genera, qui primo suo ingressu S. N. partes a sanguifero penitus alienas adoriuntur, eam enumerari debere. Quum vero cor et arterias postea contorserit, tum magis magisque universaliter illico dominatur. Temperamento atamen cuidam debetur, vel corpore praedispósito

posito ut exoriatur, opus est; quibus tandem comprobatis, habitum seu S. N. statum generalem affici, pene ex sequela erit. Compluribus quamquam temperamenta ex conditionibus fluidorum diversis deducere visum fuit; nobis tamen placuit, has fluidorum conditiones a solidorum statu vel C. H. staminum primitus ingenitorum, nempe S. N. connasci; nam quomodo pro probabili est, fluida tam instabilia et mutabilia temperamentum, quod per vitae cursum permanet, dare posse? Ex sequentibus, arthritidem morbum esse temperamenti, patebit.

1. VIROS ut plurimum invadit, adeo ut e viginti illorum qui ejusdem cruciatibus torquentur, vix una quidem mulier afficitur. Si vero foeminas nonnunquam affligit, de stirpe sunt viraginum; quod ad nostram opinionem confirmandam etiam pollet.

2. VITAM ab arthritide immunem degunt eunuchi.

3. INTER viros, arthritis illos constitutione singulari praeditos, validos nempe ac plethoricos, corporis magnitudine pollentes, discruciat; ex quibus, tales huic morbo potissimum exponuntur, quales cutem vix unquam laevem

vem habent. Illud autem temperamentum ex phlegmatico et sanguineo conflatum praeter caeteris adoritur; raro integre sanguineum robustum, quamvis et plethoricum, rarius adhuc atrabilare.

4. QUI, dum juvenes essent, phthisin et haemoptoen passi sunt, haud saepe arthritide affliguntur.

5. QUI laute ac otiose vivunt, eos quam maxime vexat.

6. SAPIENTES quam stolidos magis lacerare, observatur.

7. ANTE vitae decursum perraro apparet.

8. MORBUS est qui ad proles transmittitur.

9. POSTREMO, si meminerimus quam facilis saepissime excitatur arthritidis paroxysmus, morbum ex constitutione haud nunquam praesente pendere, probabitur. Si animus ad jam memorata adjiciendus sit, et si temperamenta ad solida referamus, facillime lucebit arthritidem tanquam temperamenti morbum, morbum esse porro qui in genere nervoso figillatim grassatur; ast hoc exemplo manifestum est, ob arthritidis principiorum nonnullorum naturam, ut,

1. VENERIS nimiae indulgentiae, animi applicationes intensae.

2. EVIDENTIVS idem patefactum primis morbi symptomatis, quae in ventriculo plerumque se monstrant, cujus status S. N. conditionem quam apprime indicat.

3. NEXUS qui arthritidem inter et animi pathemata est, eandem probat sententiam; tristitia, rei inopinatae interventus, &c. paroxysmos excitant arthriticos. In stadio inflammatorio paroxysmus est iracundiae aeque ac doloris.

4. ALIUD adhuc restat argumentum de mutationibus in systemate nervoso; nempe, vertigo, epilepsia, asthma, aliaeque id genus affectiones, arthritide accedente, saepissime fungantur.

HAS omnes ob causas liquet, arthritidem a constitutione vel a principio vitae ineunte fundata, vel multos post annos acquisita, exoriri, morbumque porro S. N. specialiter affligere.

SED prae his omnibus quae nexum arthritidem inter et genus nervosum, modus quo afficitur stomachus, quia rem lucide et luculenter enucleat, ut in primis consideretur, meretur.

meretur. Ventriculus singulari sensu largaque muscularium fibrarum, quae nunquam fere ab actione desistunt, coacervatione praeditus est; quapropter insigni, cum sensorio, idcircoque cum quavisunque generis nervosi, i. e. totius corporis parte, vinculo gaudeat necesse est. De hac sympathia magnopere locuti fuerunt medici, utcunque hujusce originem varie exposuerunt. Pervulgare fuit equidem ex nervis, vel in cursu suo aliis cum aliis, vel in origine conjunctis, rem ingenere expromere. Jam otium haud datur ut hanc quaestionem ad amissim excutiamus; addendum est tantum, quod, cum dixerimus partes S. N. i. e. totius corporis animalis, alias cum aliis pati, cerebro vel sensorio interposito, simplicior et verisimilior sit hujus rei enodatio. S. N. ubique ex eadem materia constat medullari, et continua est. Per hanc continuationem, compluribus enim probatur experimentis, motus ab una in alteram corporis quam maxime distitam partem, facillime propagantur. Quisquis nervus cum origine sua connectitur. Nervi in cerebrum cerebrumque in nervos vicissim agunt. Quo ex commercio evenit, ut motus, in partibus nervorum quorundam extremis

tremis concitati, inque cerebrum delati, ibi alios excitent motus qui versus nervorum extrema rursus revertuntur; ideoque extremitatis unius conditio, illaque alterius cujuscunque, se mutuo afficere afficique potest, nulla tamen translata materia, nulla inter nervos decussatione nexuque, e necessario obtinentibus. Inter alios hujusmodi haud improbabile videtur, singularem esse inter ventriculum pedesque consensum; cum enim hi quodammodo afficiuntur, stomachus tubusque intestinalis exinde patiuntur. Compluribus cognitum est, pedes frigidos et in ventriculo et intestinis creare dolores, qui, pedibus simul ac calor revocetur, citissime fugiunt. Porro, ventriculi affectus morbofi, cum pedum frigidity neutiquam ex frigore externo, vel ex quavis sanguinis circuitus mutatione sensibus obvia, proveniente, saepe conjunguntur. Pedum haec conditio praegreditur, comitatur, quosdamque stomachi flatus insequitur, vel ex spasmo vel ex flatu procedentes.

Hoc in genere lustrato commercio, quod ab alia parte remota motus transmittit, arthritis, tametsi extremorum morbus videatur, nihil.

nihilominus ex affectionibus systematis valde disjunctis facile pendere queat.

2. ALTERA modo propositio jam adjicienda venit, antequam generales collegerimus conclusiones.

“IN omnibus casibus, quibus actio cerebri obtinet, modum vel mechanismum, quo causae diversae diversos produunt effectus, nequaquam intelligimus; percipimus utcunque, nexum inter causas diversas et effectus motus videlicet provenientes, a Creatore nostro stabilitum esse, pro oeconomiae animalis propositis, praecipue vero, ut systema certa conditione et pro certo temporis spatio sustentetur, et quid sit nocivum avertatur. Hanc constitutionem Naturam vocamus, vel vires naturae conservatrices medicatricesque apud medicos tam celebratas.

PROPTER hanc constitutionem evenit, quod non solum impulsus aliaeque causae quas motus ciere posse facile existimamus, verum etiam multae causae quae motum minuere videntur, eum utcunque adaugent, vel in verbis Gaubianis, “ naturam urgent, ut motibus duplicatis, non sine summa anxietate, contra infurgat; ita pathemata variae quae primo

D

insultu

infultu motum minuunt, propensitates variae ex debilitate actionisque difficultate exorientes, impressionum consuetarum absentia, evacuationes, aliaeque relaxationis causae, frigus, viresque narcoticae, motibus ansam praebent insignibus *."

AD nostrum institutum observemus, hanc cerebri actionem, vel, si venia sit verbo, reactionem ab atonia in toto vel parte systematis orta, subinde excitare, nos docet experientia. Nec aliter se habet res in arthritide, ut statim elucescet; sed prius jam dictum quam brevissime repetamus.

ARTHRITIS materiem morbidam minime pro causa sua agnoscit. Est morbus universalis, temperamentique peculiaris. G. N. quod solummodo admittit originemque praebet motibus et affectionibus ab alia ad aliam partem, interposito cerebro, transferendis, potissimum ac primario anget arthritidis; ideoque quodammodo morbus nervosus ducendus est. Actio cerebri quavisque in nervorum extremis mutatione exoritur. Impraesentiarum autumare volumus, debilitatis vel atoniae statum, causam esse reactionis cerebri. Nexum atoniam

* Cullen Inst. Physiolog.

atoniam inter et reactionem nullo pacto exantlare conabor ; et quare natura molestiae et anxietatis sensu et spasmò ad hanc reactionem excitandam uteretur, ratio nos omnino fugit; quod autem pro comperto, nemini certe, in febribus parum attente versato, ignotum est.

AD propositionem generalem tandem revertimur, nempe, quod arthritis, atonia vel debilitate systemati inhaerente, in ventriculo extremisque inferioribus speciatim ingravescente, constat. Hinc ex oeconomiae animalis legibus nascitur actio vel reactio, inflammatorium articulorum affectum accendens, quem ut redintegrentur, systematis tonus vigorque excitat natura ; juxta Sydenhamum, “ hoc in
“ morbo dolor amarissimum est naturae pharmacum ;” nullatenus vero morbus, nisi adeo aestuat inflammatio, ut natura viribus suis vinceretur. Restat solummodo, ut facta ipsa hunc arthritidis statum existere commonstrent. Liquet,

1. Ex causis arthritidis occasionalibus.

2. Ex symptomatis arthriticis.

I. ARTHRITIS causis debilitatis exoritur, quod quidem, vita deflorescente, qua vigor systematis, vasorumque extremorum, infirmatur

matur, praesertim apparet. Est vitae sedentariae et ignavae soboles. Ad adminiculum systematis vigoris justum conservandum, exercitium necessarium esse notum est. Quandocunque igitur affectus ullus morbidus talem exercitii defectum insecutus fuerit, aequum est, ut incusetur debilitas. Necessitas vero exercitii plus minus ex consuetudine pendet; unde eos praecipue, qui a labore repente cessant, invadit arthritis. Venus nimium exulta, victus opiparus stimulans *, vigiliae intempestive protractae, animus cuidam rei nimis defixus, evacuationes uberiores, pariter evadunt debilitatis causae ac arthritidis.

2. ARTHRITIS cum universae debilitatis symptomatis invadit. Perspiratio enim, quippe cum lintae minus squaloris, tempore dato, contrahunt, corporisque superficies aret frigescitque, supprimitur. Debilitas ad ipsum sensorium pervenit. Studia molesta ac perturbata deveniunt; exinde studiosi nonnulli arthritidem jam appropinquare callent. Functiones ventriculi debilitantur; hinc anorexia, cruditas, nausea, vomitus, aciditas, flatulentia,

* Omnia enim stimulantia saepius repitita tonum destruunt atoniamque adducunt.

tia *, &c. Actio extremorum vasorum inferiorum diminuta praegreditur. Sudor pedum cessat. Formicatio, subsultus tendinum, spasmus horum actionem infirmam, aequae ac systematis quo connectuntur, indicant. Iis adjungamus tumores venarum varicosos. Porro, causam proximam luculenter exhibent arthritidis anomalae vel atonicae phaenomena; hic symptomata debilitatis omnia grassantur, et denique tam magna est debilitas, ut sensorii energiam, per inflammationem usitate seipsam manifestantem, prorsus obruat, mortemque inducat.

Idcirco, arthritidem debilitate vel atonia constare, omnino probatur.

Quod ad secundum stadium attinet: Hic affectus inflammatorius est procul dubio. Eodem, quo aliae inflammationes, anni tempore, Vere nempe, se plerumque manifestat; eademque quas alii morbi inflammatorii, partes membranaceas, corripit. Intra articulationum capsulas, quod, dissectionibus observationibusque rite captis, satis compertum est, sedem haud habet; membranam autem cuti subjacentem obsidet inflammatio. Pars saepe rubescit,

* Vid. Dissert. Inaug. de Anorexia, Edin. 1771.

rubescit, tumescit. Sanguis, ac in aliis inflammationibus missus, et jam concretus, superficiem coriaceam albam ostendit. Denique, rheumatismo quam proxime respondet, nisi quod ab illo in causis et cum systemate connexionu discrepat. Quapropter vel frequentes ob impetus effectus diversos edere queat; hinc tophis occasionem praebet, qui rheumatismum haud sequuntur.

Non aliam esse arthritidis primariam affectionem, neque aliam morbi medendi methodum natura usurpatam, cuivis, quam maxime arthritidis febrisque generalis inter se conveniunt, lustranti, magis adhuc constabit. Sic est arthritidis Sydenhami regularis, vel, ut nobis placet, inflammatoria. Sed de arthritide anomala vel, causae ratione habita, atonica, mentionem faciunt auctores; restat igitur, ut uno verbo, quid haec sibi vult, enunciemus. Nihil sane est, nisi quod gravius inciderit malum. Reactio systematis in partem vel in totum fere deficit; hinc recrudescent arthritidis minus valida. Paroxysmi mitiores, crebriores, et longiores fiunt. Dum autem systema adhuc viget, ut alicubi reactionem excitare queat, inflammatio artus fere omnes infestat. Ne
qui-

quidem abdominis, thoracis, capitis viscera hac immunia evadunt. Dolores tandem omnino vagi reperiuntur ; hinc in capite confusio, tinnitus aurium, languor ; in thorace, anxietas, respiratio difficilis, asthma ; in abdomine, flatulentia, borborygmi, alvus vel laxa vel constricta ; in ventriculo, cruditas, anorexia, nausea, vomitus &c. ; denique reactio in totum fere deficere incipit : Hinc paralyfis, apoplexia, fyncope, tenebris aegrum tradunt.

Huic nostri argumenti parti finem imponamus, observando :

1. QUOD arthritis stricte dicta, inflammatione ut morbi medela seposita, morbus est chronicus perdurans.

2. QUOD causae hujus occasionales, ut fiat paroxysmus, in quandam systematis conditionem, atonicam nempe, et ad reactionem quae atoniam reficiat praebendam aptatam, agant, necesse est.

3. QUOD inflammatio pro tempore atoniam fugat, reversuram utcunque, nisi haud praeveniatur. Cujusmodi esse debere atoniam, ut nullus alius morbus efficiatur, me plane ignorari confiteor. Timeo denique quorsum evadat tota haec explicatio ; eruditorum
examine

examine ut approbetur vel damnetur modeste jam relinquo, haud omnino nescius quam maxime esse humanum errare; sed, si ad praxin, quae adhuc tam vaga et mobilis fuit, stabiliendam, ecquid conferat, scopum prorsus attingit.

II. OBJECTIONES unam vel alteram praecipuas remove; et,

I. PHAENOMENON, quod secum discrepare videatur, primum exponendum est. Unde fit ut homines, habitum robustum ac plethoricum exercentes, passione arthritica, utpote quae ex debilitate oriri censetur, plerumque tententur?

Hoc profecto difficile est explicatu, etiam si facta quam plurima idem comprobatum eunt; rebus utcunque ita se habentibus, ex quadam oeconomiae nostrae lege, siue nobis innotescat siue non, pendeat oportet. Sed, ut clarius illucescat res,

I. IMPRIMIS, corpora validiora, ob illum ipsum vigorem quo praedita sunt, atoniae potissimum opportuna esse, contendo. Quod humano in systemate, energiae nervosae ad-
auctae,

auctae, ejusdemque minutae status aequae et alternatim aliud aliud excipit, in diluculo apparet, dum ille reciproce huic proportionatus certissime fieri solet. Quo magis enim quisquam exercitio die usus est, eo altius nocte obdormit. Praeterea, unusquisque, qui vini plus quam sat est adbibit, postea debilitate supra modum adaucta opprimitur. Ex hac itaque analogia concludere possumus, robustissimos, dum vigore juvenili florent, plus justo incitari, et e necessario, senectute ineunte, eorundem vires magis imminui. E contrario, plane apparet, omnes qui id genus vitae minime experti sunt, opposito ne vix quidem postea vexari. Si quis igitur diaeta tenui victitans arthriticos dolores, etiam si iisdem alioquin proclivis sit, evitaret, modo supra dicto solum exponendum esse, censemus. Is enim debilitate caret, quia vigore haud unquam nimio pollebat. Porro, si arthritis, sese manifestiorem reddens, proprio regimine per plures annos vinceretur, et posthac, si nimis genio indulgeretur, diathesis enim generalis difficulter omnino amoveri potest, morbus iste dirus forsitan regredietur, et tum tela sua saevius exercet.

2. TALIA systemata quorum vigor ab tensione quam exquisita ut plurimum deducatur, vitiis omnino minimis, in aequipondio positum enim facile movetur, afficiuntur. Exinde, quodcumque causae debilitantes corporis tensionem confringunt, eadem ut vires suas in tales robustos praecipue agerent necesse sit. Ad quod comprobandum, plethora seu plenitudo, quae in plerisque arthritide colluctantibus obtinere videtur, multum adjuvat; nam sub plenitudine comprehenditur fere morbus, quod fluidorum copia major sit quam vasa continentia ei facile resistere queant. Talis igitur vigor arthriticorum tensioni ab plenitudine proveniente debetur; omnes itaque causae debilitatis tales validiores commodissime divexant.

EXPOSITIO haec symbolam suam conferre potest ad difficultatem enodandam; nihilominus ad facta in primis confugiendum est, quae antea stabilita esse demonstravimus.

2. TEMPUS nobis restat ad alteram difficultatem, cui obnoxia est nostra doctrina, adnotandam. Unde fit, ut affectus inflammatorius speciatim versus articulos extremos dirigatur? Utcunque, si, pro finali causa, attentionem

niam nempe vincere, inflammatione uteretur natura, nos non multum vexat, cur ad articulos hosce speciatim dirigatur, exponere. Causis etenim atoniae generalibus re vera existentibus, effectus eorundem in vasis ante omnia extremis dilucescet, quippe quae a corde et capite, actionis scaturiginibus, maxime longinqua sunt. Ad haec, vasa articulorum apud minima, et causis debilitatis externis, sicut frigori, calceorum pressioni, exercitio frequentiori cessanti, exponuntur.

NONNE arthritidem inter et nephritidem nexus vel similitudo est? Se mutuo saepe excipiunt.

III. AD tertiam nunc propositi partem pervenimus, videlicet, indicationes prophylacticas, e causa proxima antea tradita emergentes, proferre. In duobus statibus praxis haec exercetur.

1. PRIUSQUAM adparuerit ut solet arthritis, et adhuc tantum in temperamento latet.

2. CUM, diathesi arthritica existente, morbus plus minus inflammatorius seipsum jam manifestaverit. Status prior prophylaxi strictae dictae occasionem praebet; quandoquidem autem res magnopere in dubio haereat, num
ocyus

ocyus feriusve arthritide corripietur homo, utque plerique regimen severum averfantur, donec ejus necessitatis experientia illos certiores fecerit; praxis ad statum secundum, quae quatenus paroxysmorum reditum ante occupare volumus, procul dubio ad prophylaxin spectat.

ANTEQUAM vero indicationes exantlamus, quæstionem multum disceptatam quam brevissime perpendere, necesse erit; An exterminari potest e radice arthritidis? In primis in propatulo est observare, quod, auxiliis stricte dictis medicamentis, eam sanari posse omnino pro improbabili est. Tota enim doctrina nostra, eam temperamenti morbum, ideoque quam plurimum ex uniuscujusque partis constitutione pendentem, exhibet. Praecipue si a parentibus originem duxerit, admodum dubitandum est, hominem per ullam tractationem ex novo formari posse. Saltem certe haud pollicentur multum medicamenta. Forte ne unum quidem inventum fuit exemplum, quod temperamentum congenitale per illa mutatum ostendit; nec sperandum est ea unquam fibras staminales penitus afficere posse.

posse. Quid igitur? Famosa omnium empyricorum arcana nobilitata ex mundo prorsus arcerem; quoniam etiam effectus eorum ex nimium magna vi funestorum exemplorum exhorrescunt. E contrario, si nequeat sanari, veruntamen temperamentum adeo affici posse, ut effectus alioquin adparituri praeveniantur, testis est experientia. Porro, si diathesis arthritica ne quidem semper a parentibus accipiatur, ut re vera videtur, nihil est sane, cur dubitemus, quin per vitae rationem omnino contrariam, tempore adhibitam, constitutioni prave vivendo excitatae vel occurrere, vel etiam eam mutare, possimus.

NUNC ad prophylaxin tandem perventum est. Venienti occurrere atoniae indicationem generalem suppeditat, quae in duas partes se resolvit.

I. UT ad praedispositionem spectat; abhinc duae proveniunt indicationes.

I. EAM systematis conditionem plethoricam,
quae

quae praecipue videtur atoniae ansam praebere, averruncare; quod perficitur,

a. Abstinencia.

a. In cibo.

b. In condimentis.

c. In potu.

b. Conditionibus somni ac vigiliae rite observandis.

2. ATONIAE obviam ire, tonum systematis in genere sustentando, speciatimque vasorum ad articulos.

CAVENDUM autem est, ne auxilia hic usurpanda, plenitudinem creando, indicationi priori adversarentur; nam systematis tono adminiculo est, per saepe, plena diaeta; haec autem excipienda, ut quoque omnia quae plenitudini favent. Huic respondent,

a. Exercitatio.

a. Generalis.

b. Topica.

b. Frictio.

a. Generalis.

b. Topica.

c. Balneum frigidum.

II. UT

II. UT ad causas occasionales spectat.

3. Et occurrere atoniae causis ejus occasionalibus fugiendis.

a. Abſtinentia: Qua nihil magis apud quosdam collaudatum, apud reliquos damnatum eſt. Aliquid igitur de ea ſtatuendum. Difficile ſit ad amuſſim ſemper diſcernere; multumque judicii acumen haud raro requiritur. Ut ut propoſitionem generalem proferamus; ſi, incunte vita, praecipue antequam ſtatus inflammatorius adparuerit, inque temperamento adhuc latet morbus, nihil certe periculi imminet. Immo autem, poſt morbus plus minus inflammatorium ſeipſum jam monſtraverit, res admodum in vado eſt.

E contra, cum arthritis in conſtitutione parum robuſta hereditaria occurritur, prae ſe ferens ſymptomata vix inflammatoria, atonicisque commiſta, atque potiffimum ſi aeger ſit aetate proveſtiore, ſi ad quinquageſimum nempe annum acceſſerit, victus deinde tenuis nequaquam diſcriminis expers eſt. Etiamque annotandum eſt, vitae genus, cui aſſueverit arthriticus; an opipare aut parce victitabat olim; reſtantque alia nimis longa ut enumerentur. Prophylaxis autem, de qua verba facimus,

facimus, in genere ad victum tenuem referenda est. Modus etiam diaetae talis exhibendae, quippe ex eo multum, ni fallor, innititur, ne in silentio quidem praetereundus est. Plenissimum inter et tenuissimum victum, tot sunt intermedii, quot volumus, gradus. Diaeta levissima herbis radicibusque succulentis, oleribus fructibusque recentibus, constat. Secunda lac et farinacea, quae quodammodo natura conjunguntur, complectitur. Tertia et lautissima fere omnino victum animale continent. His igitur victibus primariis, varie inter se junctis, diaetam qualicunque nutrimenti gradu praeditam, haberi posse liquet. Tenuissimam quae ad arthritidem occurrendam forsitan nunquam requiritur, ne collabascit systema, multum comitatur periculi aliquando. Media ut obviam eamus isti statui pletherico pernicioso omnino sufficit. Victus animalis maxima pro parte arthriticis nocet.

PAULISPER de condimentis loquendum est. Acida plerumque arthriticis obsunt, magis adhuc acescentia. Quoad aromatica, res non tam perspicua est. Warnerus piperitidem Cajianam commendat. Nonne omnia stimulan-
tia,

tia, ideoque aromatica frequentius repetita, tonum stomachi diruant, atoniamque adducant? Utcunque apud condimenta quaedam praeferenda sunt: Sinapi, raphanus, caepe, brevi tantum vim stimulantem exferunt, secretiones adaugent, et aromaticis a Zona Torrida petitis tutiora evadunt.

PROXIME de arthriticorum potu, qui aquam liquoresque fermentatos complectitur, in ordine dicendum est. Hic eadem ad quoad victum extat quaestio; quousque, vino repudiato, aqua arthritidi profit? Et ita, quod ex vitae ratione praegressa, vigore, aetate, &c. magno-pere pendet, respondere velim. Porro, si modo parce minime ad ebrietatem assumatur vinum, praesertim si a vinis aciescentibus arcen-tur arthritici, haud aequae forsitan pernicio-sum est ac victus animalis. Vinum idcirco, vernacula lingua *Madeira* dictum, caeteraque alcohol continentia, illis tartaro plenis ante-ponenda sunt; idcirco etiam liquores spirituosi nuncupati, cum aqua diluti, vinis plerisque palmam praeripiunt. Tutissimum erit, ut puto, cerevisias fugere. *Porter* forte, quoniam non adeo in promptu est acescere, quippe

F

quod

quod melius fermentatur, praebetque amarum stomacho gratum, minus obfit.

SUMMATIM concludo, omnes mutationes repentinas, ut ex luctuosis exemplis patet, haud sine periculo esse. Porro, si arthritidi obviam eundi gratia ad victum tenuem se ipsum contulerit, inque eo per aliquot tempus perstiterit quivis, ad plenam dietam reditus periculo stipatur. Qui de lacte conscripserunt, errori nos exposuerunt insigni. Dietam lacteam in annum excultam, ad arthritidem debellandam sufficere, neutiquam illis concedamus. Longe aliter evenit, et jam majori obnoxius est arthriticus discrimini, quam si tali nunquam usus fuerit.

b. IN somni tractatione iudicio opus est. Somnum eousque necessarium esse, ut systema refocilletur, opinantur medici. Tempus veruntamen quoddam esse praestitutum, causa obdormiendi, nobis placet. Nocte accedente, obdormiscere proclives sumus, et huic propensitati naturali indulgere, nihil equidem video quod vetat. Boerhaavius plus somni praecipit quam Sydenhamus, qui lectum diluculo linqui suadet. Mensque nostra cum Sydenhamo convenit; quoniam somnus diuturnior
statum

statum plethoricum, quem maxime est in votis evitare, fovet.

Fonticulos ad crura appositos prodesse, Gregorius noster illustriss. in praxi expertus, novit.

2. Nunc ad secundam indicationem pervenimus, atoniae videlicet obviam ire, tonum systematis in genere sustentando, speciatimque vasorum ad articulos.

a. Hic exercitatio locum tenet principem, maximeque labor. Nautae enim, aliorum instar hominum labori victuique parco deditorum, vitam arthritidis expertem degunt; eorum vero praefectus, tametsi eidem vectationi exponuntur, morbo nihilominus discruciantur saepenumero. Idem ferme de gestatione in curribus, observare licet. Equitatio arthriticis plus boni afferre videtur, quando quidem cum ea labor conjungitur; haud autem placet; hinc enim artus inferiores frigori maxime obnoxii sunt, ipsorumque vasa nervique comprimuntur. Experientia docet, modicam stabilemque corporis exercitationem, per ambulationem laboremve, ad arthritidem praeveniendam praecipue valere. Parum ad rem est exercitium vehemens instabileque;
immo

immo noceat; quia incitationem corporis violentiorem sequitur consentanea debilitas. Laboriosi seipfos violenter haud exercent, cum hoc praevertit consuetudo. Porro, exercitationem absque victu parco obesse, extant documenta. Denique, exercitatione semel incepta, semper pergendum est, alioquin violentior nonnunquam redibit arthritis.

Quod ad exercitium topicum attinet, ut ab atonia conserventur vasa articulorum, id unicuique intelligitur quomodo diversimode fiat. Frictus, de quo nunc verbum dicemus, hic praecipue valet.

b. FRICTUS. Quod in cribri cutanei, vasorum actione adaugenda, ideoque tam statu plethorico quam systematis atonia prohibendis, confert frictus, facile ad fidem est. Magnis laudibus antiquiores medici extulerunt frictum. Perraro autem nunc rite administratur; nullatenus fat temporis ei impenditur. Parum enim refert aequae frictus violentior, inconstans, ac modicus perdurans, per quem paroxysmos arthriticos, jamjam invasuros, repulsos fuisse, compertum est.

FRICTUS ad articulos ipsos adhibitus atoniam illorum differt; et manus pedesque in
justo

justo calore conservati; quae autem res prorsus est relativa.

c. QUOD balneum frigidum systema corroborat, nemo inficias ibit.

RESTAT nunc solummodo adjungere, quod, in arthritidem abigendo, abstinentiae et exercitii virtutem facta aequae ac ratiocinium comprobant. Abstinentia autem praesertim valere videtur, quoniam factores aliique hujusmodi, qui levem tantum laborem perpetiuntur, arthritide tamen vacant.

II. 3. CAUSAE occasionales fugiendae sunt. Hae omnes existunt causae debilitatis, cum directae, tum indirectae, sicut frigus, pathemata sedantia, intemperantia, Venus nimia, studium intensum, &c.

TALIA sunt auxilia generalia quibus praedometur arthritis; et si animum intendamus ad circumstantias et symptomata occasionalia, potissimum ventriculi tubique intestinalis, (quae omnia si tractarem, longe exsuperarem dissertationis limites), arcendus sit, ut spero, morbus, quem, simul ac corpori totus inhaerit, nulla ars medici radicitus evellere potuit.

F I N I S.

